

Riktlinjer för hästhållning

Inledning

När bostäder och djurhållning blandas kan det skapa olägenhet från djurhållningen i form av buller, lukt, flugor och allergener. För att minimera risken för att olägenhet uppstår har miljönämnden riktlinjer för att kunna bedöma lämpligheten när bostäder ska byggas, tomter styckas och ridverksamheter startas och utökas. Det är svårt att fastslå tydliga avståndsangivelser för hur nära djurhållning ny bebyggelse kan tillåtas, det framgår av domstolspraxis. De avstånd som har ansetts lämpliga i domar varierar stort med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Med anledning av detta ligger tyngdpunkten i detta dokumentet på bedömningen av förutsättningar i det enskilda fallet. Riktlinjerna är inriktade på hästhållning men de kan även vara en hjälp vid bedömningar för andra djurslag.

Ekerö kommuns riktlinjer

Miljönämnden antog i april 2011 riktlinjer för hästhållning intill bostadsbebyggelse som ersatte de från 1998. Riktlinjerna i detta dokument ersätter i sin tur riktlinjerna från 2011.

Ekerö kommun har även 2017 antagit Riktlinjer för hästfrågor i planeringen, kallad Hästarnas Övärld, för att underlätta bedömningar och avvägningar i samband med plan- och bygglovsärenden.

Boverkets råd

Som stöd för kommunernas planering har Boverket tagit fram Vägledning för planering för och invid djurhållning (2011), vilken ersätter Boverkets tidigare allmänna råd Bättre plats för arbete från 1995. I vägledningen finns inte längre rekommenderade skyddsavstånd men det är påtalat i dokumentet att det inte är någon saklig skillnad gentemot de allmänna råden.

Olägenhet från djurhållning

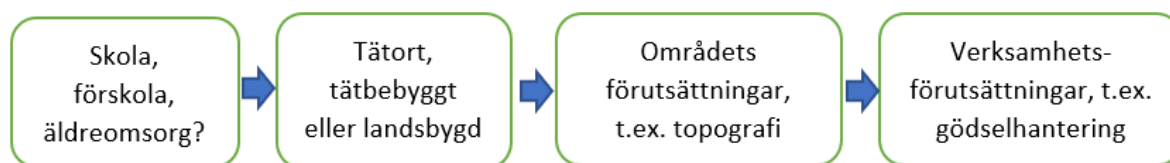
Den negativa påverkan och olägenhet som djurhållning kan innebära för omgivningen är:

- Dammbildning
- Ljud och buller (höfläktar, maskiner, djurens läten, transporter)
- Lukt (framför allt från gödsel och gödselhantering, vissa foder m.m.)
- Flugor
- Starka strålkastare kring ridbanor, travbanor m.m.
- Risk för spridning av allergener

Olägenheter kan uppkomma från olika delar och platser i samband med djurhållning. Plats för gödselhantering och gödsel förvaring kan vara en störningskälla liksom rasthagar, beteshagar, stallbyggnader och ridhus samt ridstigar.

Bedömningsprocessen

En bedömning ska göras i varje enskilt fall utifrån de lokala förutsättningarna. Spridning av lukt, damm och allergen påverkas av vind, topografi och vegetation. Schematiskt kan bedömningsprocessen beskrivas enligt nedan:

Finns det behov av särskild hänsyn?

För att säkerställa att ingen ska begränsas i val av skola, förskola eller omsorgsboende bör denna sortens verksamheter alltid ha ett avstånd till hästverksamheter som säkerställer att risk för allergener inte finns. Detta respektavstånd gäller inte om verksamheten har en inriktning som stödjer avsteg, t.ex. skola med inriktning mot djurskötsel eller liknande.

Områdets karaktär

En översiktlig bedömning av lämplighet bör också utgå från var inom kommunen byggnationen är tänkt att ske och hur kommunens planering för områdets utveckling ser ut:

- Tätorter där många bor ger behov av längre avstånd jämfört med områden som har mer gles bebyggelse.
- I tätbebyggelse där husen står tätare och har en bykaraktär kan avstånden mellan hästhållning och boende vara mindre än i tätort speciellt i utkanten av områdena.
- Landsbygd är miljö där åkerbruk och/eller hållning av jordbruksdjur som t.ex. kor, får, getter, grisar och hästar förekommer och traditionellt har förekommit. Här är dessa djur ett naturligt inslag och respektavstånden blir därför kortare.

Platsens förutsättningar

- Särskilt i en öppen terräng kan vinden föra med sig lukt, damm och allergen en längre sträcka.
- Djurhållning som bedrivs på en topografiskt sett lägre nivå än omgivande bebyggelse medför oftast mindre störningar gentemot omgivande bebyggelse. Omvänt gäller att djurhållning på en topografiskt högre nivå riskerar att öka exponeringen och därmed störningen till omgivningen.

- Barriärer i form av avskärmade vegetation, skogspartier, bebyggelse, kullar och åsar kan begränsa störningar från djurhållning mot omgivningen.
- Bebyggelse som befinner sig i vindriktningen från djurhållning drabbas i större utsträckning av negativ påverkan än annan bebyggelse.

Verksamhetens förutsättningar

- Djurslag: hästar och katter har förhållandevis starka allergener. Grisar, höns och minkar har i vetenskapliga studier befunnits lukta sämre än andra djurslag. Åsnor och hundar kan innebära ljudstörningar.
- Ett större antal djur ger större risk för störningar och behöver ett större respektavstånd för att minimera risken.
- Placering av stall, bete, rasthagar/paddockar och planerade ridstigar.
- Nyttjandegrad: används ex hagen sporadiskt eller dagligen.
- Hästgödsel har ofta en annorlunda karaktär än gödsel från andra djurslag genom större andel strömedel. Trots det är det oundvikligt att gödseln orsakar en ökad mängdflugor och viss lukt sommartid så placeringen är viktig. Om t.ex. gödselcontainer används istället minskar risken för lukt.
- Lukt från gödsel kan förekomma från rasthagar, men risken kan minska genom mockning och liknande åtgärder.
- Är det en stor näringsverksamhet kan ett större respektavstånd vara motiverat även utifrån synvinkeln att verksamhetens möjlighet till expansion inte ska hindras.

Ny djurhållningsverksamhet

En väsentlig spridningsväg för allergener går via personer som vistas tillsammans med t.ex. hästar i stall och ridhus eller katter och hundar. Allergenerna för sedan vidare via kläder, skor och i håret och kan spridas vidare till miljöer där djur normalt inte förekommer till exempel på bussar, tåg, affärer och arbetsplatser.

För att minimera riskerna för denna mer diffusa spridningen bör djurhållningsverksamhet ha ombytesrum och helst även duschmöjligheter. Detta bör tas upp speciellt när nya djurhållningsverksamheter startas.

Lagstiftning

Av förarbetena till Plan och bygglagen (PBL) framgår tydligt att kommunen i sin planering ska ta hänsyn till samspelet mellan PBL och Miljöbalken (MB). Det ställer krav på att beslut enligt PBL ska stå sig vid en tillsynsprövning enligt MB. Skillnaden i tillämpning mellan PBL och MB kan lite förenklat sägas vara att PBL tillämpas innan en situation har uppkommit medan MB blir aktuella när en situation har uppkommit. Vid olika intresseavvägningar ska kommunen se till att hälso- och säkerhetsaspekter beaktas och att inget intresse gynnas eller missgynnas på ett otillbörligt sätt. Känsliga miljöer som skolor och förskolor kräver särskild hänsyn. Förhållanden som utgör oacceptabla olägenheter i en miljö måste ibland betraktas som acceptabla i en annan beroende på områdets karaktär och förhållanden på orten. I jordbruksområden måste viss gödsellukt accepteras. Detta innebär dock inte att störningarna kan tillåtas ge upphov till olägenhet för människors hälsa. Boverket tycker sig också se en tendens till att domstolarna i sina bedömningar tar viss hänsyn till vem som anses ha skapat en problematisk situation, på så sätt att man inte låter motparten ta ansvaret för det uppkomna problemet.

Respektavstånd

Nedan finns avstånd som anger ett acceptabelt minimiavstånd mellan djurhållning och det som anses som tomtplats för bostadsbebyggelse. Bedömningen enligt bedömningsprocessen ovan avgör vilket avstånd inom spannet som krävs i det enskilda fallet .

Faktor		Respektavstånd i meter
Skola, förskola, äldreomsorg och liknande verksamheter	Stall	200
	Hagar	100-200
Tätort och tätbebyggelse	Stall	75-200
	Hagar	30-100
Landsbygd	Stall	50-200
	Hagar	10-100

Termer och begrepp

Tätort och tätbebyggelse

Här ingår Ekerö och Stenhamra tätorter men även de områden som i översiktsplanen för Ekerö kommun, antagen 2018, utpekats som de områden där förtätning ska ske för att uppnå bl.a. visionen om småstad. Andra områden där husen ligger tätare än på landsbygdsområdena kan också ingå.

Landsbygd

Glest bebyggda områden där åkerbruk och/eller hållning av jordbruksdjur som t.ex. kor, får, getter, grisar och hästar förekommer och traditionellt har förekommit.

Hagar

Rasthage är en hage där hästar vistas mer intensivt, ibland så gott som dagligen och året runt. Hagen kan vara av varierande storlek med eller utan gräs. Den ligger ofta relativt nära stallet. Beteshagar är relativt stora och gräsbevuxna hagar som nyttjas huvudsakligen under sommarhalvåret och har större areal än en rasthage för att djuren ska kunna uppehålla sig i olika delar av hagen. Dessa hagar är oftast inte fasta utan en del av en beteshage kan bli en rasthage ett annat år.

Respektavstånd

I riktlinjerna används termen respektavstånd. Det avser ett acceptabelt avstånd mellan djurhållningen och det som anses som tomtplats för bebyggelsen. Måttangivelsen anges oftast som ett minsta och ett längsta avstånd. Det kortast angivna avståndet är det som ska användas om risken för olägenhet bedöms som liten utifrån kriterierna i avsnittet bedömningsprocessen ovan. När riskerna bedöms som större i en eller flera av bedömningspunkterna behöves en större marginal för att skydda människors hälsa. I de fall där riskerna bedöms som riktigt stora skulle även längre respektavstånd kunna förekomma. Orsaken till att avståndet avser till tomtplats är att, utöver själva bostaden, hänsyn även tas till plats för utevistelse så som altan, uteplats och gräsmatta.

Avskärmande vegetation

För att kunna fungera som en avskärmning bör vegetationen vara minst 4 meter hög och vara flerskiktad, t.ex. bestå av flera rader träd, halvträd och buskar.